

Tamási Áron-emlékév, 2022

FELADATOK

„Azért vagyunk a világon,

hogy valahol otthon legyünk benne...”

Tamási Áron (1897–1966)

" *Nem tartozom semmiféle stílusirányzathoz. Legközelebb talán a realizmushoz állok. De a valóság számomra nemcsak társadalmi vonatkozásában él, hanem az emberi lét egész tudományos és költői világára kiterjed*"- írta Arcképem vázlata című önéletrajzi vallomásában a 125 éve született Tamási Áron. Az emlékezés és tisztelet méltó módja, ha elmélyedünk a Kossuth-díjas író terjedelmes életművében.

1. FELADAT

Farkaslakától Farkaslakáig – egy regénybe írt életút

A sokgyermekes székely paraszti családban született Tamási Áron egy baleset következtében válhatott ki a sok munkával, nyomorúsággal terhelt paraszti világból. Gyermekkoráról vall a *Bölcső és bagoly* című önéletrajzi regényében, további életútjáról a felkínált internetes forrásokból szerezhetők információk, benyomások.

Feladat:

Röviden, akár egyetlen szóval írják le, hogyan kapcsolódnak az alábbi idézetek Tamási Áron életéhez!

a) "A község a Fehér-Nyikó-völgy talpán, annak mindkét oldalán helyezkedik el, változó magasságú dombok között."

b) "Magas bütüjével az országút felé és arcával déli irányba feküdt az iskola a

templom nagy kertjének a legalsó részén."

c) "Ebből kéz többé nem lesz – gondoltam magamban."

d) "Még jobban tetszett az a dicséret, hogy olyan jót én nem is írhattam, mint amilyent írtam."

e) "Ilyen szerencse ritkán éri az embert ugye? Különösen ilyenkor, amikor egy tág óriási tere nyílik annak, hogy az ember elveszen vagy legyen valami belőle."

f) "Ez a nevelődési regényfolyam. Az érés, a felnőtté válás, a tapasztalás nem szükségszerű elszakadás."

g) "Én is azonos érzéssel tettem meg a mozdulatot, hogy továbbra is Erdélyben maradjak, s másokkal egy időben elfoglaljam a magam őrhelyét."

h) "Nemsokára a rádióban elhangzott az Írószövetség felhívása a világ népeihez: segítsetek abban, hogy az irodalom, a tudomány, a munkásság és a parasztság szabadon élhessen."

i) "Lényeg. hogy hazatérhetett, hazatért teste pedig otthonra lelt a szeretett szülőföldben." (Tamás Gáspár)

Értékelés: Minden helyes válasz 1 pont

Összesen: 9 pont

2. FELADAT

Harcostársak és vetélytársak az irodalom frontján

Az 1926-ban Amerikából Kolozsvárra hazatérő író nyomban bekapcsolódott abba a pezsgő irodalmi életbe, amely a konzervatív hagyományok követőinek (pl. Benedek Elek, Szabolcska Mihály) és a megújuló erdélyi magyar irodalom művelőinek (pl. Kós Károly, Reményik Sándor) nevéhez kötődik.

Az alábbi betűrácsban Tamási 12 kortárs író-, költőtársának nevét rejtettük el.

Feladat:

Keressék meg a neveket, és írják le azokat betűrendben (ábécés sorrendben)!

S	Z	A	B	Ó	L	Ő	R	I	N	C	N	O
A	B	C	D	E	F	G	G	Y	H	I	É	J
R	K	L	M	N	O	P	R	S	S	Z	M	T
K	T	Y	U	Ú	Ü	Ú	V	Z	Z	S	E	D
A	Z	É	G	A	J	É	F	A	Á	B	T	C
D	A	Z	É	G	K	I	L	T	T	O	H	E
I	F	I	L	L	Y	É	S	G	Y	U	L	A
I	L	L	É	S	E	N	D	R	E	L	Á	J
M	Á	R	A	I	S	Á	N	D	O	R	S	K
R	G	H	Ő	S	Z	E	D	Ó	B	A	Z	S
E	L	M	N	A	G	Y	L	Á	S	Z	L	Ó
F	E	S	Z	Ó	J	Ő	R	Í	Y	N	Ó	N
Á	P	R	I	L	Y	L	A	J	O	S	O	P

Értékelés: Minden név fél-fél pont

Összesen: 6 pont

3. FELADAT

Nyissunk egy ablakot, és pillantsunk be az író néhány regényébe!

A mindenkinél erdélyibb hangütésű író a legnagyobb magyar novellisták közé tartozik, de regényíróként is maradandót alkotott. Bertha Zoltán szerint ő maga a Jégtörő Mátyás címűt tartotta legkedvesebb regényének. Az alábbiakban regényeiből idézünk.

Feladat:

Keressék meg és írják le a regények címét a rövid részletek alapján! A keresésben segítenek az aláhúzott nevek.

a) "Uray Pista rákönyökölt az asztalra, és az arcába beszélt:

– Úgy veszem észre, hogy neked téves fogalmaid vannak a becsületről. Összetéveszted a katonai szabályzattal, amelyről én azt tartom, hogy a magasabb érdekekért nemcsak át lehet hágni (...) itt van egy magasabb érdek, az enyém, a tiéd, az övé, az egész emberiségé: a béke."

b) "Kicsi Bódi helyben állott és nézte mozdulatlanul. Körülötte zúgva vertek a város hullámai, és érezte, hogy először életében egyedül maradt. S hirtelen irtózatosszerű félelem szállotta meg: kicsi lábai reszketni kezdtek, és ő egyazon helyben elfehéredve leült a földre. Meredten, kétségbeesve nézte a messze fehérülő két ökröt és a hazavágyó szekeret. S ezzel a gyötrelmes nézéssel megkezdődött egy szédítő és sorsszerű tragikus élet."

c) "Nőtt is Gábor Áronnak a híre, mint a virág. Még Kossuth Lajos is üzent neki, hogy menjen el hozzá Debrecenbe, amit Áron mester meg is tett. Amidőn haza jött onnét, legelsőbben nekünk adta tudtul, hogy őt az ország kormányzója a székely tüzérség főparancsnokává nevezte."

d) "Amikor a makkos erdőnek már a szélénél jártam (Tamási Áron), hát a korai alkonyatban egy kicsi, fiatal és fürge asszony tűnt fel, amint szembejött velem. Mindenre gondoltam volna, csak arra nem, hogy anyám lesz a fiatal, fürge asszony. Pedig édesanyám volt. Tudtam, hogy értem jött, mert úzte az aggodalom..."

e) "Először Mátyás szenderedett el. Úgy pihent boldog elszenderedéssel, mint a táltos paripa, aki annyi sok akadályon áttörve megérkezett az öröm várába, ahol a legkisebbik királyleánytól megkapta a cukrot. Márta büszkén és bizsergő félelemmel simogatta, majd átölelve a nyakát, és odabújva ő is elaludt."

f) "Omló havazásban indultam el, hogy megkeressem Bolhát. Ott találtam meg a pajta mögött. A deszkához lapulva feküdt, és a két lábán nyugtatta a fejét, mely virított a vértől a patyolat havazásban. Melléje térdepeltem, hogy megvizsgáljam."

g) "Igaza van: késedelem nélkül haza fogok menni, hogy otthon lehessen valahol ezen a világon! Igaza van: nem is lehetünk más célra ebben az életben, mint hogy megismerjünk mindent, amennyire lehetséges: a tarka és zezugos világot, a

megbocsátandó embereket, az egymásra morgó népeket; s amikor mindent megismertünk, amennyire lehetséges, akkor visszamenjünk oda, ahol otthon lehetünk."

h) "Annak a nevezetes esztendőnek, vagyis negyvenötnek a tavaszáig, nyugalom és fedél nélkül térengtünk a szenvedő tájakon. Úgy valóságval, mint ahogy árvíz tetején lükken tovább, s ismét tovább a sok fekete özönfácaska, minek a testéből azonban ott az árvízben is ki-kibukkan a rügy. S amikor a kertekben s az erdőben is bomlani kezdett a rügy, akkor már szálláson voltunk mi is. Nem ég alatt, hanem fedél alatt, s egy kicsi birtokval is, melyet tulajdonunkba osztottak."

Értékelés: Minden regénycím 1 pont

Összesen: 8 pont

4. FELADAT

Tamásival a színház vonzásában

„Tamási Áron drámái különös tájakra nyitnak kapukat: a székelység költőiséggel, humorral, iróniával és emberi hittel, keresztény és népi mitológiával újraköltött világára.”(<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Spent-a-magyar-irodalom-tortenete-1/vi-kotet-a-magyar-irodalom-tortenete-1919-tol-napjainkig-5A6A/a-magyarirodalom-a-ket-vilaghaboru-kozott-1919194>)

Feladat:

Az író 6 drámájának 6-6 szereplőjét soroltuk fel az alábbiakban.

- a) A szereplők alapján keressék meg a hat drámát, írják le a címét!
- b) Csoportosítsák az itt felsorolt összes szereplőt aszerint, hogy melyik drámában fordulnak elő! Írják a címek után a hat név sorszámát!

1. Csutora gazda **2.** Bodrogi Antal **3.** Balla Péter **4.** Gondos Eszter **5.** Czintos Bálint **6.** Sáska Mihály **7.** Panna **8.** Trézsi, Csutora lánya **9.** Petke, fiatal gazda **10.** Sári, Balla felesége **11.** Gondos Regina **12.** Sáska Gáspár **13.** Czintos Kálmán **14.** Istentelen suszter **15.** Préda Máté **16.** Bajna Gábor **17.** Samu bácsi **18.** Gondos Magdolna **19.** Lina asszony **20.** Kömény Ignácné **21.** Tibád úr **22.** Csorba **23.** Rozáli, Kristóf felesége **24.** Katolikus pap **25.** Teréz, öreglány **26.** Birtalan gazda **27.** Czirmos, öreg cseléd **28.** Kristóf **29.** Kund Ottó **30.** Bella, varrónő **31.** Bakk Lukács **32.** Gyula asztalos **33.** Bogyó fiatal

lány **34.** Takó gazda **35.** Duka Vendel **36.** Bagi, jó módú gazda

Értékelés: a) Minden drámacím 1-1 pont

Összesen: 6 pont

b) A nevek helyes besorolása számokkal fél-fél pont

Összesen: 18 pont

Mindösszesen: 24 pont

5. FELADAT

A színház „a nemzetnevelés tiszteletreméltó helye”

Tamási az irodalmi formák közül a „legszigorúbb” és a „legizgatóbb” műfajnak tartotta a színpadi drámát, s ennek eszközeit is egyetemes célok szolgálatába kívánta állítani. A színpadon sem kívánt más, mint a „székelység emberi követe” lenni.

Feladat:

a) Nevezzenek meg **öt** olyan színházat határon innen és túl, amelyben Tamási–dráma **ŐSBEMUTATÓJA** volt!

b) Jegyezzék le a bemutatott dáma címét az ősbemutató évével együtt!

Értékelés: a) Minden színháznév 1 pont

Összesen: 5 pont

b) A drámacímek és az évszámok 1-1 pont

Összesen: 10 pont

Mindösszesen: 15 pont

6. FELADAT

Fordítsunk magyarról magyarra!

Tamási Áron műveiben az erdélyi szegénység életét, a megélhetésért az urakkal és a természettel folytatott küzdelmeit, a székelyek ügyességét és furfangos észjárását ábrázolta. Egy magyar népcsoport, a székelység nyelvét irodalmi

magasságba emelte, s gondolkodásmódját a legmagasabb fokon fejezte ki.

Feladat:

- a) Olvassák el Tamási Áron következő négy novelláját: *Sóvidéki társasjáték, Lőrinc két almája, Szabadság madara, Szegénység szárnyai!*
- b) A sorszámok feltüntetésével értelmezzék egyetlen szóval vagy rövid körülírással az előbbi művekből kiemelt tájnyelvi szavakat, kifejezéseket!
1. üsmeretség, 2. tehenyem, 3. (szép) tömött menyecske, 4. szivarat sirítsen, 5. litret 6. leptében mendegélni kezdett, 7. büllögött, 8. mondikált 9. eltökéllettem magamat, 10. törökbúza, 11. felém rezzentette a szemét, 12. hasra áll a nap, 13. fellobbantotta a tejet, 14. terű, 15. ágaival az égbe terjedett,

Értékelés: Minden szó és kifejezés értelmezése 1-1 pont

Összesen:15 pont

7. FELADAT

Egy nap Ábellel a rengetegben, Hargitán!

Tamási Áron modern székely mesét teremtett ebben a szelíd dallamú regényben, "szájról szájra-éneket" - mondták a kortársak az Ábel-trilógiáról. Az első részben a főhős gazdag hajlamaival, bújócskázó képességeivel, az örömré és csalódásra való állandó készenlétével helytáll urak, papok és természeti viszontagságok között - magáért és népe nevében. A természeti nemesség hőse ő, akár a mondabeli Odüsszeusz.

Feladat:

Az alábbi kulcsszavak felhasználásával 10 mondatban írják le Ábel egy napját fenn a Hargitán!

- a) Minden mondatnak tartalmaznia kell egyet az adott szavakból.
- b) Ügyeljenek a szabatos, pontos mondatalkotásra, szövegfűzésre. A szöveg műfaja szabadon választható.

kunyhó, pajta, csendőr, fenyő, puska, kutya, macska, kecske, róka, sas

Értékelés: a) A kiemelt szavakat tartalmazó mondatok mindegyike 1-1 pont

Összesen: 10 pont

b) A szabatos, világos mondatszerkesztésért mondatonként fél-fél pont

Összesen: 5 pont

Mindösszesen: 15 pont

8. FELADAT

Tamási Áron élete és kora

Az írónak viharos század jutott osztályrészül: két világégés, országhatárok, államformák változása, a kisebbségi lét nehézségei, forrongó irodalmi élet, vezető szerep, elismerések és mellőzöttség...

Feladat:

Az alábbi táblázat hiányzó információinak pótlásával tekintsük át Tamási életét és korát!

Időpont	Történelmi esemény	Szerepe az író életében
a,	b,	hőstettet hajt végre, amelyért kitüntetik
c,	trianoni békediktátum	d,
e,	f,	ekkor újra megtalálja a hazát Erdélyben
1944 ősz	g,	h,

Értékelés: A táblázat betűkkel jelzett rovatainak helyes kitöltése 1-1 pont

Összesen: 8 pont

ÖSSZESEN: 100 pont

Ajánlott irodalom

Tamási Áron, MMA Kiadó. Budapest, 2021 Album képekkel, tanulmányokkal

Féja Géza: Tamási Áron, Szépirodalmi Kiadó 1970

Tamási Áron színjátékai, Szépirodalmi Kiadó 1987

Tamási Áron: Ábel trilógia, Jégtörő Mátyás, Szépirodalmi Kiadó 1974

Tamási Áron: Válogatott novellák, Énekes madár, Csalóka szivárvány, Bölcső és bagoly, Szépirodalmi Kiadó 1974.

Tamási Áron: Szűzmáriás királyfi, Zöld ág, Püski Kiadó 2000.

Tamási Áron: Czímeresek, Palatinus Könyvesház 2005.

Hasznos linkek

https://reader.dia.hu/document/Sipos_Lajos-Tamasi_Aron-8458

<http://www.eredetimiep.hu/fuggetlenseg/2009/szeptember/04/11.htm>

<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/t-ty-780F8/tamasi-aron-78142/>

<https://pim.hu/hu/dia/dia-tagjai/tamasi-aron#eletrajzhttp://gyermekirodalom.hu/?p=12205>

http://www.landorhegyi.hu/hatartalanul2019/reszletek/ppt/Tamasi_Aron.pdf

https://divany.hu/kultbait/2020/09/20/tamasi-aron/?utm_source=cikklink

<http://maxentius.web.elte.hu/ZH2/elso.php>

http://www.elsovilaghaboru.com/tortenete/cikk/teli_voltam_erovel_es_gyozni_akartam

<https://mek.oszk.hu/01000/01093/html/> novellák

https://reader.dia.hu/document/Tamasi_Aron-Tamasi_Aron_szinjatekai-362

<https://mek.oszk.hu/01000/01086/index.phtml>

<https://mek.oszk.hu/01000/01084/html/04.htm>

Szülőföldem

<https://mek.oszk.hu/01000/01092/01092.htm>

Bölcső és Bagoly

<http://mek.niif.hu/01000/01085/01085.htm>

Tamási Áron művei

https://mek.oszk.hu/html/vgi/kereses/kereses.phtml?id=2965&sub_id=1&table=dc_creator

Énekes madár

<https://mek.oszk.hu/01000/01087/index.phtml>

https://konyvtar.dia.hu/html/muvek/TAMASI/tamasi00126_kv.html

Kellemes, eredményes és kitartó kutatómunkát kívánunk.

A feladatokat szeállította: Juhászné Balasi Franciska

